

МИНИСТЕРСТВО ПРОСВЕЩЕНИЯ РОССИЙСКОЙ ФЕДЕРАЦИИ

Министерство образования и науки Республики Ингушетия

Государственное бюджетное образовательное учреждение

"Средняя общеобразовательная школа №8 г.Назрань

РАССМОТРЕНО Руководитель ШМО Сагова Л.Дж. Протокол №_1 От 24.08.2023г.	СОГЛАСОВАНО Заместитель директора по УВР Бокова М.А. ----- Протокол № 1 от 25.08.2023 г.	УТВЕРЖДЕНО Директор Азиева Р.М. ----- Приказ № 254 от 28.08.2023г.
---	--	---

РАБОЧАЯ ПРОГРАММА

учебного предмета «Ингушская литература»
для обучающихся 6 классов

Кхетама каьхат

Г1алг1ай литература кхыдола предметаш санна базови дешара дисциплина я. Цун керттера декхар да дешархой эхь – эздел долаш, долчунна лоарх1ам болаш, мехка истори дикаг1а довзаш, кхетамца кхебар.

Г1алг1ай литература базови ларда т1а 1омадаро аьттув хулийт дешархошта вай къаман литература дег1адара наькъаш довзийта, цо хьабена чоалхане никъ теркалбайта, замано д1адеххача бесса цун декхараш а идейни чулоацам а хувцалуш хилар теркалде. Балха план в1ашаг1ьелла я исбахьален произведенеш урокашка а классал арахьа а дешархоша к1оаргга уйла а еш, чулоацам бешаш, цун тохкам беш, болх д1ахьоргболаш; цул совг1а, цо кхоачашду кхы а 1алаьмате боккхача лоарх1ама декхараш: дешара навикаш лакхьяр, дешархой дувзаденна къамаьл шаьрдар.

Ер программа оттаяь я 5-11 классашта лаьрх1а йолча республикански программа ларда т1а. Автор Л.Б.Зязикова. Магас. 2012, «Г1алг1ай литература» хрестомати Л.Б.Зязикова 8 класс».Магас. 2011.К1ира 2 сахьата,шера 68 сахьата лаьрх1а я ер программа.

Программо белгалъяьхай г1орбаьннача г1алг1ай йоазонхой лоарх1а мег1а йола говзама произведенеш, цар тема, керттера уйла, турпалхой васташ, пайда эцийт цар т1а лелабеш болча ц1енача, говзамеча меттах.

Школе 1омае еза произведенеш къоастаеш, терко т1аяхийтай лакха исбахьален говзалца язъяь хилара, дешархошта нравственни кхетам луш, цар сакхетам лакхбеш, Даьхе а гонахьара алам а деза а уж 1омабеш хилара.

Программо хьакъоастадаьд литературни произведений чулоацам к1оаргаг1а дешархошта 1омабара, литературни теори дикаг1а йовзийтара эшаш дола декхараши наькъаши:

- Кхетамца, уйла а еш, исбахьален произведенеш ешар;
- Шаьра, къоастадеш дешар.
- Тайп – тайпара чулоацам хьабувцар (Текста гарга, хоржаш, хаттарашта жоп луш, автора ц1ерах, дешархочун ший ц1ерах ишт. кх. д1.).
- Стихай, байтий тексташ дагахь 1омаяр.
- Исбахьален произхведеней тайпа, жанр белгалъяр.

- Автора керттера уйла гучайоаккхаш йолча эпизодий анализ яр.
- Дешархой классе а классал арахьа а ешаш йола произведенеш шоай лоламе (самостоятельно) яшха, керттера маан а, уйла а гучаяккха лобабар.
- Ломаеча текстах, цун чулоацамах, цун лоархламах шоашта хетар ала дешархой лобабар.
- Йоазонхочун вахара а кхоллама а никъ тахка, цо айяь проблемаш белгалъе, цар мах хоадабе дешархой лобабар.
- Дувзаденна къамаьл шаьрдара.
- Кертерча турпалхой оамалаш, царна юкьера юкъ – моттиг, конфликт белгалдар.
- Говзамеча наьна метта торонаш – эпитеташ, дустараш, метафорах, дийндар, кицаш, фразеологизмаш къоастаяр, произведене идейни чулоацам къоастабара, цар леладу глаулах белгалдар.
- Рефераташ, докладаш; исбахьален произведеней чулоацам тохкаш кхоллама балхаш дар, дувзаденна къамаьл шаьрдар.
- Дешархой эхь - эзел долаш, хлама довзара, тахкара глахувш, гуманистически сакхетам болаш, ший граждански позиции йолаш, Даьхенцара безам лакха болаш, ший къам а, къаман истории а литература довзара глахувш лобабар.
- Глаглай литературо дегладоглаш хьабена чолхане никъ, кхыча къамий литература юкьера цун моттиг йовзаш, дешара культура деглайоалаеш болх бар.
- Произведене чулоацамгеи куцагеи хьежжа йоккха эпически произведенеш тахка, цар исбахьален белгалонаш къоастае дешархой лобабар.
- Кхоллама, тохкама балхаш деш шоашта эшаш йола материал, информаци журналах гла, газеташ гла, тайп – тайпарча тексташ гла, Интернете лаха, нийсье дешархой лобабар.

6 классе дешархоша дагахьа а йоазонца а де дезача балхий тайпаш:

Чулоацама доккха дола дувцар доакьошта декъар, дувцара план оттаер, доакьошта цлераш тахкар.

Дийшачох къоаламашца е басарашца сурт дилла хар.

Произведенеш ма1ан кхетадеш ешар. Хаттарашта жоп дала хар.

Дийшар хьадувцар а д1аяздар а.

1аламах, школах, дезалах, шош леладаьчох дувцар яздар.

Хьехархочо йийшача произведене текстаха изложение язъяр.

6 классера дешархошта ха дезар:

Йоазонхой ц1ераши, цар произведеной чулоацами керттера уйлеи ха.

Багахбувцама жанраш йовза: кицахи к1оанолгехи кхетам хилар.

Стихаш кхоллара наькъаш, цар говзаме белгалонаш тахка ха.

Моллаг1а текст шаьра, хоза кьоастаеш еша (цхьан минутах 95-100
дош дешар.)

ше дийшар кхоалаг1ча юхь т1ара юхахьадувца ха.

Керда дешаш дошлорга юкьера лаха а, уж кьамаьла юкье кхувла а ха.

Г1алг1ай литература

№	Тема	Урока тайпа	Сахьат	Таьрахь			Урока лоарх1ам	Кхоачам	Дошлорг	Ц1аг1ара болх
				п	ф	д о				
1	Халкъа багахбувцам .	Керда тема хьехар а 1омадаьр кердадаккхар а а урок	1				Багахбувцам халкъа ганз хилар белгалд., цун вахарцара бувзам тахкар	Тайп-тайпара багахбувцам а хетадаь книжкаш	Багахбувца м	Оаг1.4-5
2	Фаьлгаш. «Фаьра хьазилги .Миха седкъеи , Лехьи».	Керда тема хьехара урок	1				Фаьлгах дешархошта к1оаргаг1а кхетам балар, шаьра дешара навыкаш шаьрьяр	Тайп-тайпара багахбувцам а хетадаь книжкаш	Фаьра хьазилг Миха Седкъа Лехьа	Оаг1.5-6
3	Мифаши легендаши	Керда тема хьехара урок	1				Легедаш яхача багахб.жанрах кхетам балар	Легендаши мифаши сборник		Оаг1.6-7
4	Шира дувцараш. «Астаг1а Темар».Дувцара чулоацам.	Керда тема хьехара урок	1				Дувцар дешар цун чулоацам тахкар	Сборник «Г1алг1ай Багахбувца м»		Оаг1.7-13
5	Шира дувцара т1а бокьонца Хиннача х1амай белгалонаш хьахьокхари хила йиш йоацар Гойтари. Кертерча турпалхочун сурт-сибат.	Дийшачун кортабара урок	1				Кертерча турпалхой сурт-сибат дашхар			Оаг1.7-13

6	Шира дувцар «Наьсар». Наьсар- эггара хьалха Г1алг1ай шахьар йилла саг.	Керда тема хьехара урок	1				Г1алг1ай турпалах, эггара хьалхаг1аНаьсар йиллача сагах лаьца хилар.	Берий сурташ		Оаг1.13-16
7	Наьсари Ачами , цар сурт-сибаташ , кертера оамалаш.	1омадаьчунц а керда тема ювзара урок	1				Сага сий лакха лоарх1аш хилар, г1алг1аша сий массаза лорадеш хилар дешархошта гойтар	Берий сурташ		Оаг1.13-17
8	«Вайна аьла везац», шира дувцар.		1				Г1алг1аша массаза а корта-мукъале, сий , кьонахчал ,эздел ч1оаг1а лоарх1аш хилар	Г1алг1ай багахбувцам		Оаг1.17-18
9	Кицаш-халкьа хьаькьала ганз.	Керда тема хьехара урок	1				Кицашка халкьа говзал, хьаькьал ,цун психологи гуш хилар дешархошта гучадаккхар	Тап-тайпара кицаш дола сборник	Кица жанрах кхетам балар	Оаг1.18-19
10	Дешарах а хьаькьалах а Дола кицаш.	1омадаьчунц а керда тема ювзара урок	1				Кицай ма1ан а мотт а тахка бераш 1омадар	Тап-тайпара кицаш дола сборник		Кицаш д1аяздар
11	Классал арахьа дешара урок	Шоаш дийшачун кортабара урок	1				Дешархоша шоаш ц1аг1а бийшача фаьлгий чулоацам мишта	Тап-тайпара Багахбувца ма сборникаш		

							Кхетабаъб тахкар ;шаъра ,нийса дешара навыкаш лакхъяр			Оаг1.19-22
12	Бовза ,беза хъай мохк. Коазой Н. «1амаг1-ерд»	Керда тема хъехара урок	1				1амаг1-Ерд- г1алг1ай къаънара элгац хилар,цох исторически памятник ларх1ар гойтар	Сурташ, презентаци	Элгац, Селинг, Ерд	Оаг1.23-24
13	1арпенаъкъан Хь. Дувцар «Зиза»	Керда тема хъехара урок	1				Йоазонхочо хоза, дега чу дувшача дешашца 1алама сурт диллар гойтар	Портрет	Пейзаж	Оаг1.24-25
14	Къаман сийле лораяъраш. Чахкнаъкъан К.Стихотворени «Сийле хийла».	Керда тема хъехара урок	1				Дешархошта поэта никъ бовзийтар	Портрет , Стихай сборник	Стихотворе не боарам	Оаг1.27-28
15	Г1алг1ай къаман эздий во1 Лаъннакъан М. Очерк «Горчхханов 1ийсай 1аъла»	Керда тема хъехара урок	1				Горчханов 1ийса къаман ц1ихеза саг хилар	Портрет	Очерк	Оаг1.28-30
16	Малсагнаъкъан Або.Очерк»Ц1ихеза 1илманхо, йоазонхо».	Керда тема хъехара урок	1				Вай къаман йоазон а литература а лард елллар хилар	Портрет		Оаг1.30-31

17	Г1алг1ай йоазонхой произведенеш. Озанаькъан Салман.Стихотворени «Аьсет –халкъа йо1».	Керда тема хьехара урок	1				Г1орваьннача г1алг1ай поэта , 1илманхочун , Таржамхочун ц1и дешархошта йовзийтар	Портрет, сборникаш		Оаг1.33-34
18	Стихотворени «Эздели г1ожали».Стихотворене кертера уйла.	Керда тема хьехар а 1омадаьр кердадаккхар а а урок	1				Стихотворене чулоацам башхар. Шаьра Кьоастадеш дешара навькаш лакхьяр	Тайп-тайпара сборникаш	Стихотворене боарам	Оаг1.34-35
19	Классал арахьа дешара урок Озанаькъан С. Стихотворени «Декъа зздел».		1				Дешархой шоаш ц1аг1а дийшачун кортабар			
20	Мутаалалнаькъан Хь. К1оанолг «Барт эг1ар»	Керда тема хьехара урок	1				Дешархошта к1оанолгах кхетам балар; йоазонхочо беш бола хьехам белгалбаккхар	Портрет, сборникаш	К1оанолг Х1ама дийндар(ол ицетворени),аллегории	Оаг1.38-40
21	Литературни теорех кхетам балар. К1оанолг.	Керда тема хьехара урок	1				Дешархошта к1оанолгах кхетам балар; йоазонхочо беш бола хьехам белгалбаккхар	Портрет, сборникаш		Оаг1.41-42
22	Мутаалалнаькъан Хь. Стихотворени «Даьхе». Даьхе автора боча хилар.	Керда тема хьехара урок	1				Дешархой шаьра дешара Навькаш кхеер	Стихай сборникаш	Рифма, строфа	Оаг1.39-40

23	Янднакъан Ж. Стихотворени «Лабтта шера хилча...» Стихотворене кертера уйла.	Керда тема хъехара урок	1				Дешархошта позта лоацца вахара никъи кхоллами бовзийтар	Портрет	Стихотворе ни кхоллар говзал	Оаг1.44-45
24	Янднакъан Ж. Стихотворени «Фийг».Лоаццача стихотворене лоарх1ам боккха хилар.	Керда тема хъалха 1омадаъчунц а ювзар	1				Хоза ,шаъра , къоастадеш дешара навыкаш шаъръяр	Стихай сборникаш	Дистараш, эпитет	Оаг1.45
25	Чахкнакъан С.Стихотворени «Магас».	Керда тема хъехара урок	1				Хоза ,шаъра , къоастадеш дешара навыкаш шаъръяр	Портрет , стихай сборникаш		Оаг1.46-46
26	Дахкилгнакъан И. Дувцар «Фоти», шира дувцар.	Керда тема хъехара урок	1				Дувцара чулоацам – ширача хана г1алг1ай вахар кхераме ,унзара хилар мишта гойт	Портрет, презентаци	Дувцар Тема Идея	Оаг1.48-71
27	«Фоти» яхача дувцара кертера турпалхо – Фоти. Цун майрал , денал .	Керда тема хъалха 1омадаъчунц а ювзар	1				Дувцара говзаме Белгалонаш тахкар	Берий сурташ		Оаг1.48-70
28-29	ДКЪ/Ш Дувцара цхъан оаг1он т1аг1ола.	Дувзаденна камаъл шаърдара урок	1				Дешархой дувзаденна къамаъл шаърдара урок	«Фоти» яха дувцар		
30	Маг1албик _ т1ема сийлен г1ала.Маг1албик лораш баъ т1ом.	Керда тема хъалха 1омадаъчунц а ювзар	1				Маг1албик – т1ема сийлен г1ала хилар белгала деш дешархошца			

							беседа яр	Сурташ, презентаци		Оаг1.72-73
31	Пхыилекъонгий М.-С. Дувцар «Этии Вутии». Сийлахъ-боккха Даьймехка т1ом хьалехъа наьха маьрша вахар.	Керда тема хьехара урок	1				Йоазонхочун кхолламах берашта ховр керд., т1ом т1абеча ,шевар Даьхе лораяра шоай синош 1одахка кийча хилар гойтар;	Портрет, сурташ	Дувцар, повесть	3-4 корта бешар
32	Дувцар «Этии Вутии».Берий вахар хувцадалар.	Керда тема хьалха 1омадаьчунца ювзар	1				Дувцара чулоацам бешар, башхар, шаьра дешара навыкаш лакхьяр;Даьхенцара безам кхебар	Портрет, сурташ ,		7-8 корта бешар
33	Дувцар «Этии Вутии». Г1алг1ай къамо гойта денал.	Керда тема хьалха 1омадаьчунца ювзар	1				Дувцара чулоацам д1ахо бешар ; цун юкъарама1ан дар; Даьхенцара безам кхебер.	Презентаци	Турпалхой сурт-сибат	Оаг1.74-114
34	Дувцар «Этии Вутии». Кортабара урок.	Керда тема хьалха 1омадаьчунца ювза	1				Дувцара чулоацам д1ахо бешар ; цун юкъарама1ан дар; Даьхенцара безам кхебер; дувзаденна къамаьл шаьрдар			Сочинени язье

35	Хамхой Ваха . Стихотворени «Г1алг1ай».	Керда тема хъехара урок	1				Стихотворене тема , кертера уйла белгалдахар; г1алг1ай эздел,денал, камаършал , нахах тешаш хилар дешархошца гучадаккхар	Портрет	Стихотворе не поэтически белгалонаш яшхар	Оаг1.115
36-37	Классал арахъа дешара урок Горчханаъкъан Б.Дувцар « Шолжа атаг1а»	Классал арахъа дешара урок	2					Портрет		Оаг1.202-206
38	Осминаъкъан Хъ. Стихотворени « Б1аъстан 1уйре».	Керда тема хъехара урок	1				Стихотворене чулоацам башхар; шаъра къоастадеш дешара навыкаш шаъръяр	Стихай сборникаш	Стихотворе не поэтически белгалонаш тахкар:дуст ар ,эпитет, пейзаж	Оаг1.116-117
39	Литературни теорех кхетам балар.Пейзаж.	Керда тема хъалха 1омадаъчунц а ювза	1				Литературни теорех кхетам балар			Оаг1.117-118
40-41	Осминаъкъан Хъ.Дувцар «Саго юта лар»	Керда тема хъалха 1омадаъчунц	2				Дувцара чулоацам башхар ;	Портрет,док ладаш	Олицетворе ни	Оаг1.118-123

		а ювза				дешархой вlаши эшачунга а хьожаш , юкъмоттигаш а лелаш баха безарах дlакхетабар; нравственни кхетам балар.			
42	Дувцар «Попа хи».	Керда тема хьалха lомадаьчунц а ювзар	1			Дувцара чулоацам башхар ; дешархой вlаши эшачунга а хьожаш , юкъмоттигаш а лелаш баха безарах дlакхетабар; нравственни кхетам балар	Портрет		Оагl.124-127
43	Осминаькъан Хь. Стихотворени «Ахархочун кулгаш»,	Керда тема хьалха lомадаьчунц а ювзар	1			Стихотворене чулоацам башхар;дешархо й шаьра ,къоастадеш дешара навькаш лакхьяр;къахьег ама , къахьегача наьха сий де бераш lомадар	Стихай сборникаш	Дустар, эпитет	Оагl.127-128

44	Ведажнакъан Ахь. Дувцар «Белхий».	Керда тема хъехара урок	1				Йозонхочун вахари кхоллами лоацца бовзийтар; дувцара чулоацам тахкар, цун кертера уйла белгальяккхар	Портрет, йозонхочун сборникаш		Оаг1.129-145
45	Мишта гойт вай къаман хоза г1улакхаш автора «Белхий» яхача дувцара т1а.	Керда тема хьалха 1омадаьчунца ювзар	1				Къаман хоза 1аьдалаши г1улакхаш гойтар	Портрет	Дувцар Тема Идея	Оаг1.129-145
46-47	«Белхий» яхача дувцара т1а турпалхой оамалаш гойтар.	Дувзаденна къамаьл шаьрдара урок	2				Дувзаденна къамаьл шаьрдара урок			«Галг1ай къаман хоза г1улакхаш» сочинени язье
48	Сочинени «Г1алг1ай къаман хоза г1улакхаш»	Дувзаденна къамаьл шаьрдара урок	1				Дувзаденна къамаьл шаьрдара урок			
49	Заьзгнакъан Б. Дувцар «Г1ожа дегащ».	Керда тема хъехара урок	1				Йозонхочун вахари кхоллами Лоацца бовзийтар ,дувцара чулоацам тахкар ,бераш боккхаг1чар сийде ,дай-ноаной ларх1а 1омабар	Портрет	Дувцар Тема Идея	Оаг1.146-153

50	Рузкъан тӀехъабаьннача наьха Дегаш гӀождалар .	Керда тема хьалха Ӏомадаьчунц а ювзар	1				Шоай даьйи ноанойи сийде Дезилга ,уж лархӀа безилга дешархой дӀакхетабар		Турпалхой сурт-сибат влӀашдохьал оттаде	ОагӀ.146-153
51	Дувцара турпалхой сурт- сибаташи цар оамалаши.	Керда тема хьалха Ӏомадаьчунц а ювзар	1				Шоай даьйи ноанойи сийде Дезилга ,уж лархӀа безилга дешархой дӀакхетабар			«МалагӀа пайда ийцар аз» дагахьа жоп далар
52	Горчханаькъан Б. Стихотворени « АьрзегӀа ».	Керда тема хьехара урок	1				Стихотворене чулоацам башхар; дешархой шаьра ,къоастаеш дешара навькаш лакхьяр .	Портрет	Эпитет	ОагӀ.154
53	Пхьилекьонгий Амир.Стихотворени «Са мохк».	Керда тема хьехара урок	1				Стихотворене чулоацам башхар; дешархой шаьра ,къоастаеш дешара навькаш лакхьяр .	Портрет Стихай сборникаш	Дистар Эпитет	ОагӀ.155
54	Шеденаькъан Султан.Дувцар «Тачанка йодаяр».	Керда тема хьехара урок	1				Дувцара тӀа ювцаш йола ха- зама хьоахаяр ;	Портрет		ОагӀ.156-165
55	Дувцар «Тачанка йодаяр».Кьонача турпалхочун сурт-сибат.	Керда тема дийчачунца ювзар	1				Йоазонхочун вахари кхоллами Лоацца	Портрет		ОагӀ.165-170

							бовзийтар , дувцара чулоацам тахкар			
56	Галгай кьаман майрали денали гойтар граждански тлоема шерашка.	Керда тема дийчачунца ювзар	1							Оаг1.170-177
57	Классал араха дешара урок		1							
58	Галай Хьасан .Дувцар «Дорхъенна ча».	Керда тема хьехара урок	1				Йоазонхочун вахари кхоллами лоацца бовзийтар , дувцара чулоацам тахкар	Портрет		Оаг1.177-180
59	«Дорхъенна ча» яхача дувцара композици.	Керда тема хьехара урок	1				Дувцара чулоацам тахкар		Композици Сюжет	Оаг1.180-192
60	Мишта гойт автора Таламасурташ «Дорхъенна ча» яхача дувцара тла.	Керда тема дийчачунца ювзар	1				Йоазонхочун вахари кхоллами лоацца бовзийтар , дувцара чулоацам тахкар		Пейзаж	Хаттарашта жоп далар
61-62	Крылов Иван. « Маймали бларгсиноши» , «Бекарги боргали».	Керда тема хьехара урок	1				Йоазонхочун вахари кхоллами лоацца бовзийтар .к1оанолгий чулоацам тахкар	Портрет	Аллего ри Олицетворе ни	Оаг1.193-194

[illegible]